

Covid-19 Salgını Sürecinde Yüz Yüze Eğitime Geçen Ortaokullarda Gerçekleşen Öğrenci İstenmeyen Davranışlarının İncelenmesi

Examination of Undesirable Behavior of Students in Middle Schools Undergoing Face-to-Face Education in Covid-19 Pandemic Process

Emre Canoğulları, Emine Yıldız Arıganoğlu, Sultan Kesik, Meral Atıcı

Yazar Bilgileri

Emre Canoğulları
Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
emrecan.bilisim@gmail.com

Emine Yıldız Arıganoğlu
Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
emineeyildizz@gmail.com

Sultan Kesik
Doktora Öğrencisi, Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
sultan kesik@hotmail.com

Merak Atıcı
Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,
maticci@egitim.cu.edu.tr

ÖZ

Covid-19 salgını sürecinde eğitim ortamlarına gelen tedbirler çerçevesinde oluşan öğrenci istenmeyen davranışlarında farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada, salgın sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda gerçekleşen öğrenci istenmeyen davranışlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nitel araştırma türlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Adana ili içerisinde, ölçüt örnekleme metoduyla belirlenmiş, tam zamanlı yüz yüze eğitime devam eden "köy okulu" statüsündeki bir ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu belirlenen ortaokuldaki 18 öğretmen ve 107 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme ve gözlem formları kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler, salgın sürecine özgü maske takmama/çıkarma, fiziksel mesafeyi korumama istenmeyen davranışlarının oluştuğunu; izinsiz ayağa kalkma ve kavga gibi bazı davranışlarda azalma görülürken; şikâyet etme, devamsızlık gibi davranışlarda artma görüldüğünü dile getirmişlerdir. İstenmeyen davranışların aileden, çevreden, bireysel sorunlardan, eğitim sisteminden kaynaklanabileceğini ifade etmişlerdir. İstenmeyen davranışlara uyarı, ceza, öğrenci ile konuşma vb. şeklinde müdahale ettiklerini aynı zamanda salgın süreci dolayısı ile müdahale yöntemlerinde bazı değişiklikler olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, yapılan gözlemlerde görüşme sonuçlarına benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
İstenmeyen Davranışlar
Salgın
Covid-19
Yüz Yüze Eğitim
Salgın Sürecinde Eğitim

Keywords
Undesired Behaviors
Pandemic
Covid-19
Face to Face Education
Education During the Pandemic

Makale Geçmişi
Geliş: 05.08.2021
Düzeltilme: 24.02.2022
Kabul: 01.04.2022

ABSTRACT

It is thought that there may be differences in undesirable student behavior that occur within the framework of measures that come to educational environments during the pandemic process. In this context, the research aims to examine the undesirable behavior of students that occurs in middle schools that undergo face-to-face training during the pandemic process. Case study, one of the qualitative research types, was used in the research. The research was carried out in a middle school with the status of "village school" in the province of Adana in the 2020-2021 academic year, which was determined by the criterion sampling method and continued full-time face-to-face education. The study group of the research consists of 18 teachers and 107 students in the determined middle school. Data were collected using interview and observation forms prepared by the researchers. As a result of the research, teachers, specific to the pandemic process, stated that undesirable behaviors such as not wearing/taking off masks, not maintaining physical distance were observed, while there has been a decrease in some behaviors such as unauthorized standing up and fighting. They also mentioned to an increase in behaviors such as complaining, absenteeism. They stated that undesirable behaviors might arise from family, environment, individual problems, or the education system. They stated that they intervened in undesirable behaviors by warning, punishing, talking to the student, etc., and that there were some changes in the intervention methods due to the pandemic process. In addition, in the observations made, similar results were obtained with the interview results.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Canoğulları, E., Yıldız-Arıganoğlu, E., Kesik, S. & Atıcı, M. (2022). Covid-19 salgını sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda gerçekleşen öğrenci istenmeyen davranışlarının incelenmesi. *TEBD*, 20(1), 44-68. <https://doi.org/10.37217/tebd.979158>

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak için çevresi ile etkileşim içinde olmak zorundadır. Bu zorunluluk insanlığın doğasında vardır. Eğitim sistemi, insanların bir arada etkileşim içinde olduğu, iletişim bakımından zengin, sosyal süreçleri içermektedir. Eğitim süreçleri, gelişen dünya şartlarına uygun olarak kendini yenilemekte ve gelişmektedir. Aralık 2019 sonlarında Çin'in Vuhan kentinde görülmeye başlayan Yeni Tıp Koronavirüs (SARS-CoV-2) kaynaklı Covid-19 enfeksiyonu yüksek bulaşma riskine sahiptir ve bu enfeksiyon kısa sürede tüm dünyaya yayılmıştır (World Health Organization [WHO], 2020). Bu enfeksiyonun kısa sürede yayılarak tüm dünyayı tehdit eder hale gelmesi tüm ülkeleri etkilemiş, bununla birlikte önlem ve uygulamaları da beraberinde getirmiştir. Bu önlemlerin başında sosyal mesafe, temizlik ve maske kullanımı gelmektedir. Bu önlemlerle beraber eğitime de yeni bir anlayış gelmiştir.

Eğitim, tutumlar, beceriler, bilgiler ve değerler yoluyla insanları belli hedefler doğrultusunda yetiştirme süreci olarak tanımlanabilir (Fidan, 2012). Bu sürecin en önemli kısmını oluşturan okulların amacı, bireylerin kişisel, sosyal ve akademik açıdan gelişmesini sağlamaktır (Kaya, 2019). Bu gelişim en verimli olarak, mutlu, huzurlu ve sağlıklı bir atmosfer çerçevesinde, okul içindeki tüm paydaşların gereksinimlerinin karşılandığı ve sorunlardan arınmış bir ortamda gerçekleşebilir. Okul içinde eğitim öğretim faaliyetlerini etkileyen birçok değişken mevcuttur. Bu değişkenlerden biri okul içinde ve dışında görülen istenmeyen türdeki öğrenci davranışlarıdır. Davranış, "organizmanın bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde sergilediği her çeşit eylem" şeklinde tanımlanmaktadır (Sahraç, 2019, s. 303). Okul ve sınıf ortamında düşünüldüğünde ise bazı davranışlar öğrencilere kazandırılmak istenen davranışlar kategorisinde yer alırken bazı davranışlar ise sınıf düzenini ve yönetimini bozabilen, öğrencilerin okuldaki eğitim sürecinde gerçekleştirmesi istenilmeyen davranışlardır (Balay, 2003).

İstenmeyen davranış alanyazında, öğretmenin ve öğrencilerin hoş karşılamadığı amaç dışı davranışlar (Aydın, 2001, s. 12); sınıf ortamında öğrencilerin bilerek veya bilmeyerek sergiledikleri, öğrenme sürecini olumsuz etkileyen, öğretmenlere zorluklar çıkartabilen, sıklıkla ya da uzun süreli gerçekleşen davranışlar (Celep, 2002, s. 258; Özdemir, 2004, s. 269); sınıf içinde rahatsızlık veren, sınıf düzenini bozan, sınıf ve okul kurallarına aykırı veya sınıfta problem oluşturan türdeki davranışlar (Tertemiz, 2000); öğretimi ve öğrenmeyi olumsuz etkileyen, başarıya ulaşmayı engelleyen veya zorlaştıran davranışlar (Aydoğan, 2010, s. 196) olarak tanımlanmaktadır. İstenmeyen öğrenci davranışları eğitim ve öğretim ortamını olumsuz etkileyebilir ve eğitim açısından verimsiz bir ortam oluşabilir. Salgın tedbirleri dolayısı ile "maske çıkarmak, yakın temasta olmak, temizliğe dikkat etmemek vb." gibi hareketlerin istenemeyen davranış kategorisinde yer alabileceği düşünülmektedir. Salgın sürecinde güvenli bir ortamda, eğitim ve öğretimin sürdürülebilmesi için öğretmenlerin ve okul

yönetiminin bu süreçte hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan maske, hijyen ve mesafe vb. konuları da içinde barındıran istenmeyen davranışları anında tespit edip müdahale etmeleri gerekmektedir.

Bu çalışmada detaylı inceleme yapabilmek amacıyla öğrenci istenmeyen davranışlarına ortaokul penceresinden bakılmıştır. Bu araştırmanın bir sınırlılığı olabileceği gibi, ortaokullar özelinde daha detaylı betimleme fırsatı sunacağından avantaj da olabilir. Ortaokul özelinde Türkiye’de yapılan araştırmalar incelendiğinde, genel olarak öğretmenler tarafından belirtilen istenmeyen davranışların izin almadan konuşma, verilen ödevleri yapmama, birbirlerini şikâyet etme, sınıfı kirletme, kavgaya etme, derse araç gereç getirmeme, kıyafet kurallarına uymama, derslere geç kalma vb. olduğu (Demir, 2013; Gökçen, 2018; Öge, 2015; Öz, 2012; Pehlivan, 2017); öğrenciler tarafından istenmeyen davranış olarak algılanan davranışların izin almadan konuşma, gürültü yapma, sınıfta yeme içme, derse geç gelme, ilgisizlik, kıyafet kurallarına uyulmaması, sınıf ve kantini temiz kullanmama, argo ifadeler kullanma, öğrencilere lakap takma olduğu (Öz, 2012; Pehlivan, 2017) belirlenmiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışları kendiliğinden oluşmamaktadır. Her davranışın altında yatan bir neden olabileceği gibi her istenmeyen öğrenci davranışının altında da bir neden yatabilir. Alanyazında bu nedenler, ailenin sosyo-ekonomik yapısı, aile, sosyal çevre, arkadaş çevresi, teknolojik kullanım alışkanlıkları (Gökçen ve Doğan, 2016); medya, sınıfın ortamı, arkadaş çevresi (Aksoy, 2013), öğrencinin bireysel farklılıkları, öğretmen davranışları, eğitim programı ve öğretim yöntemleri şeklinde açıklanmaktadır (Atıcı, 2014). Türkiye’de ortaokullar özelinde yapılan araştırmalar incelendiğinde ise (Demir, 2013; Gökçen, 2018; Öz, 2012) ailelerin çocukların eğitimine olan ilgisizliği, TV ve diğer kitle iletişim araçlarında sergilenen şiddet davranışları, ailelerin çocuğa karşı olumsuz tutum ve davranışları, arkadaş çevresi, toplumsal ve kültürel yapıdaki değişim, kitle iletişim araçları, aile içi problemler vb. faktörlerinin disiplin sorunu yaratan istenmeyen davranışların kaynakları olarak belirtildiği tespit edilmiştir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının nedenlerine inilip bu problemlere yönelik etkili ve verimli bir yaklaşım tespit etmek ve bu yaklaşımın tüm okul içinde uygulanmasını sağlamak okul içinde pozitif bir iklimin olmasını ve aynı zamanda okulun akademik ve sosyal alanlardaki başarısının artmasını da sağlayacaktır (Öztürk, 2016). İstenmeyen öğrenci davranışlarını tespit etmek, kalıcı ve önleyici olarak çözüm üretmek, etkili ve verimli bir ortamda eğitim ve öğretimin hedeflerine ulaşabilmesi için bir gerekliliktir. Salgın sürecinde eğitim ortamlarına gelen tedbirler çerçevesinde oluşan istenmeyen öğrenci davranışlarında farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle salgın sürecinde, istenmeyen davranışlardaki olası değişiklikleri ve öğretmenlerin bu durumlarla nasıl başa çıktığını bütünsel olarak incelemek alanyazına katkı sağlayacağı ve salgında istenmeyen davranışlarla ilgili çalışma yapılmaması bakımından alanyazındaki boşluğu gidereceği bakımından önemli görülmektedir.

İstenmeyen öğrenci davranışlarının fazlasıyla görüldüğü ve bu sorunların çözümü için sistemli bir yaklaşım benimsemeyen okullarda özellikle de salgın ortamında etkililiğin sağlanması oldukça zordur. Öğrencilerin istenmeyen davranışlarını salgın ortamında ortaokullar özelinde, öğretmenler açısından incelemek ve öğrencileri gözlemlemek problemlerin değerlendirilmesini kolaylaştıracaktır. Bu nedenlerle araştırma problemi “Salgın sürecinde yüz yüze yürütülen eğitim faaliyetlerinde ortaokul öğrencilerinin istenmeyen davranışları nasıldır?” şeklindedir. Bu problemden yola çıkarak araştırmanın amacı “Salgın sürecinde yüz yüze yürütülen eğitim faaliyetlerinde ortaokul öğrencilerinin istenmeyen davranışlarının incelenmesi” olarak belirlenmiştir. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Salgın sürecinde yüz yüze yürütülen eğitim faaliyetleri çalışmalarında öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları nelerdir?
2. Öğretmenlerin salgın öncesi ve sonrası yürüttükleri yüz yüze eğitim sürecinde karşılaştıkları öğrencilerin istenmeyen davranışlarındaki değişime ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışlarının nedenlerine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin, salgın öncesi ve sonrası, yüz yüze eğitim sürecinde kullandıkları istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerindeki değişime ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Salgın sürecinde yüz yüze yürütülen eğitim faaliyetleri çalışmalarında gözlenen istenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin bu davranışlara karşı uyguladıkları stratejiler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmanın amacı salgın sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda gerçekleşen öğrenci istenmeyen davranışlarının incelenmesidir. Araştırmacıların olay üzerinde hiç kontrolü olmaması, olayın kendi doğal çerçevesi içerisinde gözlemlenmesi ve gözlemler sonucunda betimlenmesi dolayısıyla bu çalışmada nitel araştırma türlerinden, durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, araştırmanın olaylar üzerinde az kontrolü olduğu ya da hiç kontrolü olmadığı, olayın kendi doğal çevresinde çalışıldığı ve gerçekle arasındaki ilişkinin tamamıyla açık olmadığı zamanlarda kullanılan araştırma türüdür (Yin, 1984). Çalışılacak olan durum öğrencilerin istenmeyen

davranışlarıdır. Salgın süreciyle beraber öğrencilerin yüz yüze eğitimden uzaklaşması, istenmeyen davranışlar da değişiklikler olacağı öngörülmesi sebebiyle bu durum seçilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları Adana ilinde bulunan ortaokullar arasından amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örneklemedeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 122). Katılımcı grubunun belirlenmesi sürecinde, şu ölçütler dikkate alınmıştır:

- Araştırmada, ses kayıt cihazlarının kullanımına izin verilmesi,
- Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin araştırmaya katılıma gönüllü olması,
- Okul yönetiminin çalışmaya destek vermesi,
- Okulun, salgın şartlarında beş gün yüz yüze normal eğitim veren “köy okulu” statüsünde olması.

Köy okulu ölçütünün eklenmesinin nedeni, salgın sürecinde farklı şehirlerde, farklı bölgelerde eğitim ile ilgili farklı uygulamalar yapılmasından kaynaklanmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB, 2020) 8 Ekim 2020 tarihli basın açıklaması doğrultusunda 12 Ekim 2020 tarihi itibarı ile köy okullarının tamamında beş gün normal eğitim başlamıştır. Çalışmanın kapsamında yapılan görüşmeye farklı okullardan gönüllü 18 öğretmen katılmış, görüşmeye katılan öğretmenlerin demografik değişkenlere göre dağılımı Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

<i>Değişkenler</i>	<i>Alt Boyutlar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	10	55,6
	Erkek	8	44,4
Kıdem	0-5	7	38,9
	6-10	11	61,1
Branş	İngilizce	4	22,2
	Matematik	3	16,7
	Fen Bilimleri	3	16,7
	Beden Eğitimi	3	16,7
	Türkçe	2	11,1
	Sosyal Bilgiler	2	11,1
	Görsel Sanatlar	1	5,6

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcıların 10’u kadın ve 8’i erkektir. Öğretmenlerin kıdemlerinin 0-10 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Çeşitlilik olması açısından yedi farklı branşta görev yapan öğretmenlerle görüşülmüştür.

Çalışma kapsamında öğretme-öğrenme ortamı (ders işleme süreci) ve okul bahçesindeki öğrenci davranışları gözlenmiştir. Salgın döneminde yüz yüze eğitimde ortalama her sınıfta 16 öğrenci bulunmaktadır. Günde 30 dakikadan olmak üzere toplamda altı ders vardır. Teneffüsler 10

dakikadır. Var olan eğitim programı izlenmektedir. Sınıflarda yapılan gözlemler “S1, S2, ...” şeklinde isimlendirilirken okul bahçesinde yapılan gözlemler “B1, B2, ...” şeklinde isimlendirilmiştir. Öğretme-öğrenme sürecinin gözlemlendiği sınıflara ilişkin bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğretme-Öğrenme Sürecinin Gözlemlendiği Sınıflara İlişkin Betimsel İstatistikler

Gözlem Formu	Sınıf İçi Öğretme-Öğrenme Süreci			Bahçedeki Öğrenci-Öğretmen Hareketliliği			Gözlem Zamanı
	Sınıf Düzeyi	Gözlem Zamanı	Öğrenci Sayısı	Gözlenen Öğretmen	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	
S1	5. sınıf		20				
S2	5. sınıf	10-13	22				10-13
S3	6. sınıf	Kasım	18		Değişken	2	Kasım
S4	6. sınıf		9	7	Sayıda	Nöbetçi	
S5	6. sınıf	09.30	13		Öğrenci	Öğretmen	09.30
S6	7. sınıf	11.30	13				11.30
S7	8. sınıf		12				

Tablo 2’de görüldüğü üzere dört farklı kademede toplam yedi sınıf gözlenmiştir. Gözleme katılan toplam öğrenci sayısı 107, öğretmen sayısı yedidir. Ayrıca okul bahçesinde iki farklı gün toplam altı teneffüs gözlenmiştir. Yapılan bahçe gözlemlerinde nöbet görevini yürüten iki öğretmen ve bahçede bulunan sayısı tam olarak bilinmeyen tüm kademelerden öğrenciler gözlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından bu araştırma kapsamında hazırlanan “Öğrenci İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Görüşme Formu” ve “Öğrenci İstenmeyen Davranışlarına İlişkin Gözlem Formu” kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formunun başında araştırmaya katılacak olan öğretmenlerin kişisel bilgilerini (cinsiyet, hizmet yılı vb.) almaya yönelik sorular yer almaktadır.

Öğrenci İstenmeyen Davranışlarına Yönelik Görüşme Formu:

Çalışmada öğretmenler ile yarı yapılandırılmış bir form kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. “İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Görüşme Formu” beş taslak sorudan oluşmaktadır. Bu sorular hazırlanırken alanyazındaki kuramsal açıklamalar gözden geçirilmiş bu doğrultuda amaca yönelik beş soru oluşturulmuştur. Görüşme formu kullanılmadan önce hazırlanan taslak sorular nitel araştırma konusunda tecrübeli Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında iki uzmana incelenilerek görüşlerine sunulmuş ve dönütler doğrultusunda görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular, “1. Okulda karşılaştığınız istenmeyen davranışlar nelerdir?, 2. Covid-19 yüz yüze eğitim sürecinde karşılaştığınız istenmeyen davranışlarda salgın öncesine göre bir değişiklik oldu mu? Olduysa neler olabilir?, 3. Sizce bu istenmeyen davranışların nedenleri ne olabilir?, 4. Karşılaştığınız istenmeyen davranışlarla baş etmek için neler yapıyorsunuz? Kullandığınız baş etme yöntemleri hakkında bilgi verir misiniz?, 5. Salgın sürecinde uyguladığınız yöntemlerde salgın öncesine göre bir değişiklik oldu mu? Olduysa neler olabilir?”. Sekiz görüşme yüz yüze ses kayıt

cihazı kullanılarak yapılırken 10 görüşme uzaktan “Zoom” programı aracılığı ile yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan bu görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüştür. Yüz yüze yapılan görüşmelerde yazılı şekilde kayıt alınırken, çevrimiçi yapılan görüşmelerde ses kaydı alınmıştır.

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Gözlem Formu:

Bu araştırma kapsamında taslak olarak “Öğrenci İstenmeyen Davranışlarına İlişkin Gözlem Formu” oluşturulmuştur. Taslak gözlem formu kullanılmadan önce alanyazındaki kuramsal açıklamalar tekrardan gözden geçirilmiş, hazırlanan taslak sorular uzman görüşlerine sunulmuş ve dönütler doğrultusunda gözlem formuna son hali verilmiştir. Form içerisinde gözlem yapan kişi, sınıf düzeyi, hangi ders olduğu, gözlem tarihi, gözlemin başlama ve bitme saati, gözlem yapılan mekân (bahçe ve sınıf), gözlenen disiplin problemleri, istenmeyen davranışlar ve öğretmen tepkileri bilgileri yer almaktadır. Araştırmacılar tarafından sınıf içinde ve sınıf dışında bu form doğrultusunda gözlemler yapılmıştır. Bu kapsamda 30’ar dakikadan yedi ders saati ve 10’ar dakikadan altı teneffüs saati olmak üzere toplam 270 dakika gözlem yapılmıştır. Gözlemler yazılı not tutularak kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Adana’da görevini sürdürmekte olan öğretmen, öğrenci ve yöneticilerden gerekli izinler alınarak sınıf içinde ve teneffüs saatlerinde gözlem yapılarak toplanmıştır. Görüşme ve gözlemlerden elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 242). Analize başlamak için öncelikle elde edilen tüm veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve ham veri metinleri elde edilmiştir. Ardından bu metinler üzerinde kodlama çalışması yapılmıştır. Kodlama süreci, metin ya da görsel verileri küçük bilgi kategorileri içine toplamayı, bir çalışmada kullanılan farklı veri tabanlarından gelen kod için kanıt aramayı ve sonra koda bir etiket vermeyi içermektedir (Creswell, 2020, s. 186). Bu sürecin sonunda tema ve kodlara ulaşılmış ve analiz edilmiştir. Öğretmenlerin isimleri yerine “Ö1”, “Ö2” şeklinde isimlendirme yapılmıştır.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Lincoln ve Guba (1985’den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 276) nitel araştırmanın niteliğini arttıracak birtakım stratejiler önermektedir. Bu stratejileri geçerlilik ve güvenilirlik olarak değil de nitel araştırmanın doğasına daha uygun olduğu “inandırıcılık (iç geçerlilik)”, “aktarılabirlik (dış geçerlilik)”, “tutarlılık (iç güvenilirlik)”, “teyit edilebilirlik (dış güvenilirlik)” şeklinde açıklamışlardır. Çalışmanın inandırıcılığını arttırmak amacıyla tespit edilen kodlar ve oluşturulan temalar Çukurova Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı’nda görev yapan ve nitel araştırma konusunda deneyimli olan uzman öğretim üyelerine sunulmuş ve görüşleri alınmış ve

görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca görüşmeye katılan öğretmenlerin teyidinde de başvurulmuştur. Aktarılabirliği arttırmak için veriler, yoruma yer verilmeden ayrıntılı olarak betimlenmiş ayrıca öğretmen görüşleri ve gözlemler açıklanırken sık sık doğrudan alıntılar yapılmış ve rapor hazırlanırken açık ve anlaşılır bir dil kullanmıştır.

Nitel araştırmalarda, araştırmacının öznel yargılarından bağımsız bir kodlama yapması zordur (Bahat, 2020). Dış denetimi sağlamak amacıyla araştırmacının dışında başka uzmanlarca da kodlama yapılmalıdır. Tutarlılığı arttırmak amacıyla araştırmacı çeşitlenmesine başvurularak veriler üç yazar tarafından kodlanmış ve kodların tutarlılığı Miles ve Huberman'ın (1994) uyuşma/uyuşma+uyuşmama x 100 formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Elde edilen kodlayıcı güvenilirliği katsayısı 83,16 bulunmuştur. Tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994). Tespit edilen tutarsızlıklar için diğer kodlayıcılar ile toplantı yapılarak kodlamalar yeniden gözden geçirilmiş ve düzeltmeler yapılmıştır. Araştırmanın teyit edilebilirliğini arttırmak için yapılan görüşmeler ve gözlemler bilgisayar ortamında kayıt altına alınmış aynı zamanda analiz sonuçları bilgisayar ortamında saklanmıştır.

Bulgular

Görüşmeden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde, çalışmanın amaçları doğrultusunda yapılan görüşmeler çerçevesinde ulaşılan bulgular betimlenmiştir. Yöntem kısmında ifade edilen görüşme sorularından hareketle bulgular analiz edilip bu sırayla verilmiştir.

Öğretmenlerin Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlara İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışlarına ilişkin görüşleri incelemek amacı doğrultusunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Karşılaştıkları Öğrenci İstenmeyen Davranışları

<i>Temalar</i>	<i>Alt Temalar</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Frekans</i>
Bireysel	Sözel	İzinsiz Konuşma	7
		Kötü Söz Kullanma	6
		Şikâyet Etme	2
		Yalan Söyleme	1
		Toplam	16
	Eylemsel	Sınıfı Kirletme	5
		Dikkat Eksikliği	5
		Dikkat Dağıtma	3
		İzinsiz Ayağa Kalkma	2
		Derse Geç Kalma	2
Toplam	17		

Sosyal	Kavga Etme	9
	Akran Zorbalığı Yapma	4
	İzinsiz Eşya Alışverişi	4
	Kurallara Uymama	3
	Uygun Şekilde Şakalaşmama	1
	Arkadaşını Rahatsız Etme	1
	Toplam	22
Akademik	Motivasyon Eksikliği	7
	Sorumsuzluk	4
	Dersi Dinlememe	2
	Devamsızlık	1
	Toplam	14
Salgına Özgü	Fiziksel Mesafeyi İhlal etme	7
	Maske Takmama/Çıkarma	6
	Toplam	13

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışlarına ilişkin görüşleri bireysel, sosyal, akademik ve salgına özgü olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Ayrıca bireysel teması içinde yer alan istenmeyen davranışlar sözel ve eylemsel olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. En sık görülen istenmeyen davranışların bireysel teması altında toplandığı görülmüştür. Bireysel teması, sözel alt grubu altında belirtilen istenmeyen davranışlar izinsiz konuşma, kötü söz kullanma, şikâyet etme ve yalan söyleme olarak ifade edilirken sözel olmayan alt grubunun altında belirtilen istenmeyen davranışlar sınıfı kirletme, dikkat eksikliği, dikkat dağıtma, izinsiz ayağa kalkma, derse geç kalma olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö14: "Genelde işte dersin akışını bozmadan olan şeyler. Yani işte ders sırasında bazen istemsiz konuşmalar oluyordu. Parmak kaldırmadan konuşmak, öğretmenin sözünü kesmek, dersin konsantrasyonunu bozmak, bu gibi şeyler olabilir."

Ö9: "Mesela yere çöp atmak bizim okulumuzda benim yıllardır gözlemlediğim bir şey. Öğrencilere nedense bu açıdan ulaşamıyoruz. Yani sırasının altında çok çöp bırakıyorlar. Ya da çöplerini çöp kovası yerine sağa sola çok atıyorlar."

Öğretmenlerin aslına sadık kalınarak verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi salgın sürecinde istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Sosyal teması altında belirtilen istenmeyen davranışlar kavga etme, akran zorbalığı yapma, izinsiz eşya alışverişi, kurallara uymama, uygun şekilde şakalaşmama, arkadaşını rahatsız etme olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö18: "O süre zarfında öğle aralarında, mesela süre de biraz fazla olduğu için öğrenciler arasında kavgalar olabiliyordu. Veya şakalaşırken zarar vermeler, birbirlerine zarar vermeler, bu tarz davranışlar olabiliyor."

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi sosyal açıdan istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Akademik teması altında belirtilen istenmeyen davranışlar motivasyon eksikliği, sorumsuzluk, dersi dinlememe, devamsızlık olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö13: "...materyal eksik, derslere hazırlıksız geliyorlar. Verilen sorumluluklar önceden yerine getirilmiyor, verdiğimiz ödevlerin parçaları çoğu zaman eksikli geliyor, tam gelmiyor."

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi salgın sürecinde akademik açıdan istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Salgına özgü teması altında belirtilen istenmeyen davranışlar fiziksel mesafeyi korumama, maske takmama/çıkarma olarak ifade edilmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö1: "...yani söylediğim gibi en önemlisi maskelerini çıkarmaları. Mesela bahçede çok rahat hissediyorlar kendilerini. Sosyal mesafeyi korumadan maskelerini çıkarıyorlar, yemeklerini yiyorlar, bir şeyler içiyorlar ya da kantin sırasında sıkıntı yaşadık."

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi salgın sürecinde yeni istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Salgın Öncesi ve Sonrası İstenmeyen Davranışlarda Görülen Değişime İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin, salgın öncesi ve sonrası, yüz yüze eğitim sürecinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlardaki değişime ilişkin görüşlerini incelemek amacı doğrultusunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Salgın Öncesi ve Sonrası İstenmeyen Davranışlardaki Değişimler

<i>Temalar</i>	<i>Alt Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Frekans</i>
Salgına özgü		Maske takmama/çıkarma	11
		Fiziksel mesafeyi korumama	8
		Toplam	19
Bireysel	Sözel Olan	Kötü Söz Kullanma	1
		Şikâyet etme	1
		Toplam	2
	Sözel Olmayan	Adaptasyon sorunu	2
		Devamsızlık	2
	İzinsiz ayağa kalkma	1	
	Toplam	5	
Sosyal		Kavga	1
		Şakalaşma	1
		Kurallara uymama	1
		Toplam	3
Akademik		Motivasyon eksikliği	2

Tablo 4' te görüldüğü gibi öğretmenlerin salgın öncesi ve sonrası yüz yüze eğitim sürecinde değişen istenmeyen davranışlar hakkında görüşleri birinci soruya paralel olarak bireysel, sosyal, akademik ve salgına özgü olmak üzere dört tema altında yer almaktadır. Öğretmenler bu süreçte en

sık salgına özgü istenmeyen davranışlarda artış olduğu dile getirmişlerdir. Bu temada ifade edilen davranışlar ise maske takmama/çıkarma ve fiziksel mesafeyi korumama olmuştur. Salgına özgü istenmeyen davranışların daha önce görülmemeyen ve bu süreçte gözlenen davranışlar olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre kötü söz kullanma, şikâyet etme, adaptasyon sorunu, devamsızlık, şakalaşma ve kurallara uymama, motivasyon eksikliği davranışlarının arttığı; izinsiz ayağa kalkma ve kavga davranışının bu süreçte azaldığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö10: "...covid' ten önce maske takmıyorlardı, covid'ten sonra maske takmaları gerekirken bazı öğrenciler takmak istemiyor."

Ö16: "... çoğu istenmeyen davranışların yanı sıra üzerine yeni istenmeyen davranışlar çıktı. Sosyal mesafe kuralları çoğu kez ihlal edildi."

Ö17: "...Bir de küfürlü konuşma ve birbirlerini şikâyetinde artmalar oldu, son zamanlarda."

Ö11: "... bu da aralarına mesafe koydukları için daha huzurlu daha sessiz bir nöbet ortamı ve sınıf ortamı sağladı. Çünkü oyun sayısı kısıtlandı hem de sınıf içerisinde ayağa kalkıp gezmeler, başka arkadaşının yanına gitmeler azaldı diye düşünüyorum."

Ö3: "... kavgalar ve tartışmalar daha sık olurdu eskiden şu an biraz daha azaldı."

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi salgın sürecinde istenmeyen öğrenci davranışlarında değişimlerle karşılaşmıştır.

Öğrenci İstenmeyen Davranışlarının Nedenlerine İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri doğrultusunda verdikleri cevaplar analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. İstenmeyen Davranışların Nedenleri

<i>Temalar</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Frekans</i>
Ailesel	Anne-Baba Tutumu	9
	Eğitim Düzeyi	6
	Ekonomik Düzeyi	5
	İletişim Eksikliği	4
	Kardeş Sayısı Fazlalığı	2
	Tek Ebeveyn Olması	1
	Toplam	27
Bireysel	Gelişim Dönemi	4
	Dikkat Çekme	4
	Şiddet Yatkınlık	3
	Sıkılma	3
	Bilişsel Özellikler	2
	Cinsiyet Farklılığı	1
	Toplam	17
Çevresel	Yaşanılan coğrafya	6
	Arkadaş çevresi	2
	Kültür	1
	Toplam	9

	Teknoloji Yetersizliği	2
	Disiplin Yönetmeliği	2
Eğitim Sistemi	Sınıf Geçme Sistemi	1
	Eğitime Ara Verilmesi	1
	Toplam	6

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışların nedenlerine ilişkin görüşlerini açıklarken ailesel, bireysel, çevresel ve eğitim sistemi olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Öğretmenler istenmeyen davranışların nedenlerinin en çok ailesel, en az eğitim sisteminden kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Ailesel temasında en sık ifade edilen nedenler anne baba tutumu, eğitim düzeyi, ekonomik düzey ve iletişim eksikliği olmuştur. En az ifade edilen nedenler ise kardeş sayısı fazlalığı ve tek ebeveyn olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö2: *"Bence temel neden ailedeki eğitim düzeyi hem anne baba eğitim düzeyi hem çocuğa verilen eğitim bence. Mesela klasik bir cümledir bu ailede eğitim başlar gerçekten ama gerçekten ailede başlıyormuş."*

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının aileden kaynaklanabileceği ifade edilmiştir.

Bireysel temasında en sık ifade edilen nedenler gelişim dönemi, dikkat çekme, şiddet yatkinlık, sıklık olmuştur. En az ifade edilen nedenler ise bilişsel özellikler ve cinsiyet olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö3: *"Davranışların kaynağını ben daha çok 7. ve 8. Sınıflara girdiğim için ergenlik dönemi olarak görüyorum. Ön planda olma düşüncesi, ön planda olma için öğrencilerimizin bu davranışları sergilediğini düşünüyorum."*

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının bireysel özelliklerden kaynaklanabileceği ifade edilmiştir.

Çevresel temasında en sık ifade edilen neden yaşanan coğrafya olmuştur. En az ifade edilen nedenler ise arkadaş çevresi ve kültür olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö8: *"Aile en önemli faktör ondan sonra çevre geliyor. Başka aileler de onun gibi çocuklar yetiştiriyor. Bu çocuklarda birbirlerine baka baka birbirlerini köreltiyor."*

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının çevreden kaynaklanabileceği ifade edilmiştir.

Eğitim sistemi temasında en sık ifade edilen nedenler teknoloji yetersizliği ve disiplin yönetmeliği olmuştur. En az ifade edilen nedenler ise sınıf geçme sistemi ve eğitime ara verilmesi olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö17: "Covid'ten dolayı muhtemelen, okuldan uzak kalınca, ailelerinde ilgisizlikleriyle beraber bunlarda sorunlar arasında yer alıyor."

Ö9: "Ayrıca sınıf geçme sistemi öğrenci hiç ders çalışmasa bile kalmayacağını biliyor. Belki de çalışmamalarındaki en büyük sebeplerden biri bu. Ben diyor nasıl olsa geçiyorum."

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim sisteminden kaynaklanabileceği ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilere İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerine ilişkin görüşleri doğrultusunda verdikleri cevaplar analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullanılan Stratejiler

<i>Temalar</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Frekans</i>
Sözel Stratejiler	Uyarı	10
	Pekiştireç Verme	7
	Öğrenci ile Konuşma	6
	Kuralları Hatırlatma	3
	Ceza	2
	İsmiyle Hitap Etme	2
	Söz Hakkı Verme	1
	Ben Dilini Kullanma	1
	Toplam	32
İş birliği Stratejileri	Veli ile İş birliği	10
	İdare ile İş birliği	8
	Psikolojik Danışman ile İş birliği	3
	Toplam	21
Sözel Olmayan Stratejiler	Görmezden Gelme	4
	Göz Teması Kurma	4
	Model olma	2
	Derste Değişiklik Yapma	2
	Sert Davranma	2
	Toplam	14

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı öğrenci istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerine ilişkin görüşlerini açıklarken sözel stratejiler, iş birliği stratejileri ve sözel olmayan stratejiler olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Öğretmenlerin öğrenci istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinde en çok sözel stratejileri, en az sözel olmayan stratejileri kullandıklarını dile getirmişlerdir. Sözel stratejiler temasında en sık belirtilen stratejiler uyarı, pekiştireç verme, öğrenci ile konuşma olmuştur. En az belirtilen stratejiler söz hakkı verme, beden dilini kullanma olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö18: “Öğrencilere sınıf içerisinde uyulması gereken kurallardan bahsediyoruz. Tabi hani şunu yapın, bunu yapın demiyoruz direkt, aslında yapmaları gereken davranışları veya onlardan beklenen davranışların neler olduğundan bahsediyoruz.”

Öğretmenler, verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı sözel stratejiler kullandıklarını ifade etmişlerdir.

İş birliği stratejiler temasında en sık belirtilen stratejiler veli ile iş birliği, idare ile iş birliği olmuştur. En az belirtilen strateji ise psikolojik danışman ile iş birliği olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö14: “...biraz da idareden çekiniyorlar. İdare bence bu konuda önemli bir rol üstleniyor. İdare biraz tuttuğunu koparan, dediğim dedik olursa, o zaman öğrenciler daha baskılanabiliyor, daha kontrol altına alınabiliyor. İdare ile iş birliği yapılıyor bir yerde.”

Öğretmenler, verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı iş birliği içeren stratejiler kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Sözel olmayan stratejiler temasında en sık belirtilen stratejiler görmezden gelme, göz teması kurma olmuştur. En az belirtilen stratejiler model olma, derste değişiklik yapma ve sert davranma olmuştur. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö16: “Ders esnasında söz hakkı almadan öğrenciyi başta görmezden geldim. Davranışında devam ettiğinde kendisine değil de söz hakkı alan arkadaşlarının konuşmasına fırsat vererek anca söz hakkı istediğinde kalkabileceğinin izlenimini yarattım.”

Öğretmenler, verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı sözel olmayan stratejiler kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Salgın Öncesi ve Sonrası Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlar Karşısında Kullandıkları Stratejilerdeki Değişime İlişkin Bulgular:

Öğretmenlerin, salgın öncesi ve sonrası, yüz yüze eğitim sürecinde kullandıkları istenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerindeki değişime ilişkin görüşleri doğrultusunda verdikleri cevaplar analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Salgın Sürecinde Değişen Stratejiler

Temalar	Kodlar	Frekans
Sözel Olmayan Stratejiler	Fiziksel Yakınlık	12
	Derste Değişiklik Yapma	5
	Yer Değişikliği	4
	Vücut Dili	2
	Toplam	23
Sözel Stratejiler	Uyarılar	12
İş birliği Stratejileri	Veli ile İş birliği	3

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin salgın sürecinde değişen stratejiler hakkında görüşlerini açıklarken sözel, sözel olmayan ve iş birliği stratejileri olmak üzere üç temada görüşlerinin gruplandığı görülmektedir. En sık görüş belirtilen temanın sözel olmayan stratejiler olduğu belirlenmiştir. Bu temada en sık ifade edilen davranışlar ise fiziksel yakınlık ve derste değişiklik yapma olmuştur. Bunları sırasıyla yer değişikliği ve vücut dili davranışları takip etmiştir. Katılımcılar görüşmeler sırasında sözel olmayan stratejiler temasındaki kodların bütününde azalma olduğunu ifade etmişlerdir. Sözel stratejiler temasında uyarılar stratejisine değinirlerken; iş birliği stratejileri temasında ise veli ile iş birliği stratejisine değinmişlerdir. Katılımcılar uyarılar ve veli ile iş birliği stratejilerinin salgın sürecinde arttığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu görüşlerinin ortaya çıktığı ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Ö16: “...öğrenci istenildiği gibi yeri değiştirilemedi. Kitabını unutan öğrenci olduğunda önceden arkadaşının yanına geçerek birlikte yapabiliyorlardı artık mümkün olmadı.”

Ö10: “...pandemi sürecinde velilerle daha çok iletişim içinde olduk. Velilerle daha sık iletişim sürecinde olunca da problemler daha da azaldı diyebilirim.”

Öğretmenlerin verilen ifadelerinden de görüldüğü gibi salgın sürecinde öğretmenlerin istenmeyen davranışlar karşısında kullandıkları stratejilerde değişimlerle karşılaşmıştır.

Gözlemden Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın amaçları doğrultusunda sorulan sorular ve yapılan gözlemler çerçevesinde bulgular betimlenmiştir.

Sınıf İçinde ve Sınıf Dışında (Bahçede) Görülen İstenmeyen Davranışlara İlişkin Gözlem Bulguları:

Salgın sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda istenmeyen davranışları gözlemek amacıyla sınıf içinde ve sınıf dışında (bahçede) yapılan gözlemler analiz edilip temalar ve kodlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sınıf İçi ve Sınıf Dışında (Bahçe) Gözlenen İstenmeyen Davranışlar

Mekân	Tema	Gözlenen İstenmeyen Davranış	Frekans
Sınıf İçi	Bireysel	İzinsiz Konuşma	6
		Dikkat Dağıtma	4
		İzinsiz Ayağa Kalkma	4
		Dikkat Eksikliği	3
		Derse Geç Gelme	3
		Gürültü Çıkarma	3
		Kötü Söz Kullanma	1
		Toplam	24
	Sosyal	Kavga Etme	3
		Eşya Alışverişi	2
	Toplam	5	
Salgına Özgü	Akademik	Maske Takmama / Çıkarma	5
		Materyal Eksikliği	4

Sınıf Dışı (Bahçe)	Bireysel	Tehlikeli Hareketler Yapma	6
		Kavga Etme	6
		Derse Geç Kalma	4
		Dikkat Dağıtma	2
	Toplam	18	
Salgına Özgü	Maske Takmama / Çıkarma	6	
		Fiziksel Yakınlığı Korumama	6
	Toplam	12	

Tablo 8’de görüldüğü gibi sınıf içi ve sınıf dışı (bahçe) olmak üzere iki farklı mekânda gözlem yapılmıştır. Sınıf içinde yapılan gözlemler sonucunda gözlenen istenmeyen davranışlar bireysel, sosyal, salgına özgü ve akademik olmak üzere dört tema altında gruplandırılmıştır. Bireysel temasında en sık gözlenen davranışlar izinsiz konuşma, dikkat dağıtma ve izinsiz ayağa kalkma davranışları iken, bunları dikkat eksikliği, derse geç gelme, gürültü çıkarma ve kötü söz kullanma davranışları izlemektedir. Sosyal temasında ise kavga etme ve eşya alışverişi davranışları gözlenmiştir. Salgına özgü temasında maske takmama/çıkarma davranışını gözlenirken, akademik temasında materyal eksikliği gözlenmiştir. Bu grupta gözlenen istenmeyen davranışlara örnek olacak gözlem bulguları aşağıda örneklendirilmiştir.

S1: Ders sırasında izin almadan konuşan öğrenciler gözlendi. Bir öğrenci izin almadan ayağa kalkıp arkadaşından uç aldı. Bir öğrenci, maskesini çıkartıp maskesine baktı.”

Gözlem bulgularında görüldüğü gibi salgın sürecinde, sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Sınıf dışında (bahçe) yapılan gözlemler sonucunda gözlenen istenmeyen davranışlar bireysel, salgına özgü olmak üzere iki tema altında toplanmıştır. Bireysel temasında en sık gözlenen davranışlar tehlikeli hareketler yapma ve kavga etme davranışlarıdır. Bunları derse geç kalma ve dikkat dağıtma davranışları izlemektedir. Salgına özgü temasında ise gözlenen davranış maske takmama/çıkarma ve fiziksel yakınlığı korumama davranışlarıdır. Bu grupta gözlenen istenmeyen davranışlara örnek olacak gözlem bulguları aşağıda örneklendirilmiştir.

B4: “Zil çaldıktan sonra içeriye girerlerken fiziksel yakınlığa dikkat edilmedi.”

B6: “Zil çaldığı halde bahçede bekleyen öğrenciler gözlendi. Arkadaşına taş atan ve kavga eden öğrenci gözlendi.”

Gözlem bulgularında görüldüğü gibi salgın sürecinde, bahçe ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşmıştır.

Sınıf İçinde ve Sınıf Dışında (Bahçede) Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejilere İlişkin Gözlem Bulguları:

Salgın sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda istenmeyen davranışlara karşı öğretmen tepkilerini gözlemek amacıyla sınıf içinde ve sınıf dışında (bahçede/koridorda) yapılan

gözlemler analiz edilip temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan temalar ve kodlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Sınıf İçi ve Sınıf Dışında (Bahçe) Gözlenen İstenmeyen Davranışlara Karşı Öğretmenlerin Kullandıkları Stratejiler

Mekân	Tema	Tepkiler	Frekans
Sınıf içi	Sözel Stratejiler	Uyarı	6
		Ceza	3
		Öğrenci ile Konuşma	2
	Toplam		11
	Sözel Olmayan Stratejiler	Görmezden Gelme	7
Göz Teması		2	
Toplam		9	
Sınıf Dışı (Bahçe)	Sözel Stratejiler	Uyarı	6
		Ceza	1
	Toplam		7

Tablo 9’da görüldüğü gibi sınıf içi ve sınıf dışı (bahçe) olmak üzere iki farklı mekânda gözlem yapılmıştır. Sınıf içinde yapılan gözlemler sonucunda gözlenen istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları stratejiler sözel ve sözel olmayan stratejiler olmak üzere iki tema altında gruplandırılmıştır. Sözel stratejiler temasında öğretmenlerin uyarı, ceza ve öğrenci ile konuşma; sözel olmayan stratejiler temasında ise görmezden gelme ve göz teması tepkilerini kullandıkları gözlenmiştir. Sınıf dışında (bahçe) yapılan gözlemler sonucunda gözlenen istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları uyarı ve ceza stratejileri sözel stratejiler temasında toplanmıştır. Bu grupta gözlenen istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin kullandıkları stratejilere örnek olacak gözlem bulguları aşağıda örneklendirilmiştir.

S1: “Bir öğrenci, kullandığı kalemi maskesinin yan kısmına taktığında, öğretmen göz teması kurarak maskeyi gösterdi. Başka bir öğrenci, maskesini çıkartıp maskesine baktığında, öğretmen “maskeni tak” diyerek uyarıda bulundu. Ders sırasında izin almadan konuşan öğrencileri öğretmen görmezden geldi.”

B2: “Fiziksel yakınlığa dikkat etmeyen öğrencileri nöbetçi öğretmen uyardı.”

Gözlem bulgularından elde edilen verilere göre salgın sürecinde, sınıf içinde ve bahçede öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı sözel ve sözel olmayan stratejiler kullandıkları görülmüştür. Yapılan görüşmeler ve gözlemlerden yola çıkarak salgın öncesi ve sonrasında öğrencilerin istenmeyen davranışlarında farklılıklar olduğu görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma salgın döneminde ortaya çıkan veya sönen istenmeyen davranışları gözlemek, öğretmenlerin görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Salgın öncesi ve sürecinde yüz yüze yapılan eğitim etkinliklerinde ortaya çıkan istenmeyen davranışların benzer olduğu ancak salgın ile ilgili olarak istenmeyen yeni davranışların ortaya çıktığı belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenler en sık kavga etme, izinsiz konuşma, kötü söz kullanma, motivasyon eksikliği, sınıfı kirletme davranışlarıyla karşılaştıklarını; bu davranışlara salgın döneminde fiziksel mesafeyi korumama ve maske takmama/çıkarma istenmeyen davranışlarının eklendiğini ifade etmektedirler. Dolayısı ile salgın sürecinde istenmeyen yeni davranışların ortaya çıktığı ifade edilebilir. Salgın öncesi maske takma davranışı yokken salgınla birlikte maske takmama istenmeyen davranış olarak ifade edilmektedir. Pehlivan (2017) ve Öztürk (2016) yaptıkları çalışmalar sonucunda kavga etme; Pehlivan (2017), Öge (2015) ve Demir (2013) izin almadan konuşma; Erdoğan vd. (2010) motivasyon eksikliği; Öz (2012) sınıfı kirletme davranışlarının istenmeyen davranışlar olarak algılandığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Yaraş ve Turan (2021) yaptıkları çalışmada en sık karşılaşılan istenmeyen davranışın kurallara uymama ve sorumsuzluk olduğunu belirtmişlerdir. Nezihoğlu ve Sabancı (2010) da en sık karşılaşılan istenmeyen davranışın kötü söz söyleme ve saldırgan davranışlar sergileme olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada karşılaşılan istenmeyen davranışların salgına özgü davranışlar dışında alanyazınla benzer nitelikte olduğu söylenebilir.

Öğretmenler, salgın öncesi ve sonrası istenmeyen davranışlarda görülen farklılıklara değinirken maske takmama/çıkarma ve fiziksel mesafeyi korumama davranışlarının daha önce görülmediğini ve salgına özgü olduğunu tekrar dile getirmişlerdir. Ayrıca kötü söz kullanma, şikâyet etme, adaptasyon sorunu, devamsızlık, şakalaşma ve kurallara uymama, motivasyon eksikliği davranışlarının arttığı; izinsiz ayağa kalkma ve kavga davranışının bu süreçte azaldığı belirtilmektedirler. Bazı istenmeyen davranışlarda artış gözükürken bazı davranışlarda azalma gözükmesi öğrencilerin okul disiplin kurallarını unutmuş olmalarından, salgın sürecinde evden çıkmadan sürekli ekran başında oturmalarından veya uzaktan eğitim sürecinde rehavete kapılmalarından kaynaklanıyor olabilir. Genel olarak öğretmenlerle yapılan görüşmeler baz alınarak bakıldığında ise öğretmenlerde salgın ile beraber eğitim-öğretim sürecindeki olumsuzlukların arttığı görüşü hakimdir. Balcı (2020), Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi (2020), Külekçi-Akyavuz ve Çakın (2020) da yaptıkları çalışmada salgın sürecinin eğitim sistemini olumsuz olarak etkilediğini ifade etmektedirler.

İstenmeyen davranışların nedenlerine ilişkin öğretmenlere görüşleri sorulduğunda, en sık ifade edilen temanın ailesel kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu tema içerisinde anne-baba tutumu, aile eğitim düzeyi, ailenin ekonomik düzeyi ifade edilmektedir. Ayrıca katılımcılar yaşanan coğrafya, gelişim dönemi, şiddete yatkınlık gibi sebepler de ifade etmişlerdir. Gökçen (2018) ve Demir (2013) de yaptıkları çalışmalarda ailelerin eğitime olan ilgisizliklerine ve olumsuz tutumlarına değinirken; Masekoameng (2010) yaptığı çalışmada ekonomik nedenlere dikkat çekmektedir. En temel

eğitimin ailede başladığı düşünüldüğünde, öğretmenlerin istenmeyen davranış nedenleri olarak en sık ailesel faktörlerden bahsetmeleri anlaşılabilir.

Öğretmenler, istenmeyen davranışlar karşısında en sık uyarı, veli/idare iş birliği, pekiştirme, öğrenci ile konuşma, görmezden gelme, göz teması kurma, ceza verme stratejilerini kullandıklarını ifade etmektedirler. Bu bulgulara paralel olarak istenmeyen davranışlarla başa çıkmak için Öge (2015) ve Öz (2012) öğrenci ile konuşma; Dağlı ve Baysal (2011), Öz (2012) görmezden gelme stratejilerinin kullanıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca ceza vermek (Erdoğan vd., 2010), öğrencinin yerini değiştirmek (Dağlı ve Baysal, 2011) gibi stratejiler de ifade edilmiştir. Yaraş ve Turan (2021) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin aile iş birliği, ödüllendirme ve sınıf kuralları oluşturma çözümlerini ürettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Yumuşak ve Balcı'nın (2018) yaptığı araştırma sonucunda kural belirleme, fiziksel düzenlemeler ve iletişimsel tedbirler kullanılan stratejiler arasındadır. Veli ile iş birliği en etkili ve en sağlıklı çözüm yolu olarak ifade edilmektedir (Yaraş ve Turan, 2021). Öğretmenlerin, salgın öncesi ve sonrası yüz yüze eğitimde kullandıkları fiziksel yakınlık, derste değişiklik yapma, yer değişikliği baş etme stratejilerinde azalma olduğunu; uyarı ve veli ile iş birliği stratejilerinde ise artış olduğunu ifade etmektedirler. Salgın süreciyle birlikte teması azaltmak için kullanılan stratejilerde de değişikliğe gidildiği görülmektedir.

Yapılan gözlemler sonucunda sınıf içinde görülen istenmeyen davranışlar izinsiz konuşma, dikkat dağıtma, izinsiz ayağa kalma, kavga etme, maske takmama/çıkarma ve materyal eksikliğidir. Sınıf dışında ise tehlikeli hareketler yapma, kavga etme, derse geç kalma, maske takmama/çıkarma ve fiziksel yakınlığı korumama davranışları gözlemlenmiştir. Gözlemler ve öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ifade edilen istenmeyen davranışlar tutarlıdır. Salgın sürecinde istenmeyen davranışlar karşısında öğretmenlerin kullandıkları stratejiler gözlemlendiğinde ise sınıf içerisinde en sık uyarı, ceza, görmezden gelme ve göz teması kullanılırken sınıf dışında uyarı ve ceza stratejileri kullanılmaktadır. Bu gözlemler öğretmenlerle yapılan görüşmelerle tutarlıdır. Öğretmenler temas ortamını azaltacak stratejilere yönelmekte ve uyarı, görmezden gelme gibi fiziksel mesafeyi korumaya yönelik stratejileri daha fazla kullanmaktadırlar.

Görüşmeler ve gözlemler genel olarak değerlendirildiğinde, salgın sürecinde istenmeyen davranışlarda, bu davranışlarla baş etme stratejilerinde değişiklikler olduğu görülmektedir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Görüşmeler sonucunda öğretmenler karşılaştıkları istenmeyen davranışların başlıca sebebinin aile temelli olduğunu ifade etmişlerdir. Ailelerle iş birliğini arttırmaya ve onları da çocuklarının eğitim sürecine dâhil etmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

2. Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışlara salgın sürecinde maske takmama/çıkarma, fiziksel mesafeyi korumama davranışlarının eklendiği görülmektedir. Öğrencilerin bu konu hakkında daha bilinçli olması için öğrencilere bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.
3. Öğretmenler salgın sürecinde maske takmama ve fiziksel mesafeyi koruyamama gibi davranışlarla baş etme konusunda sorunlar yaşadığını dile getirmişlerdir. Bu konuda öğretmenlere salgın sürecinde oluşan istenmeyen davranışlarla baş etme konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.
4. Bu çalışma ortaokul düzeyinde yapılmıştır, farklı kademelerde farklı örneklerle farklı şehirlerde yapılabilir.

Kaynaklar

- Aksoy, S. (2013). *Öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenleri ve çözüm yolları ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Atıcı, R. (2014). Sınıf içerisinde öğrenci davranışlarına etki eden etmenler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28(2), 413-427.
- Aydın, B. (2001). *İlköğretim okullarında sınıf disiplinin sağlanması*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Aydoğan, İ. (2010). Sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi. C. Gülşen (Ed.), *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi* içinde (s. 193-211). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bahat, İ. (2020). *Türkiye yükseköğretiminde nitelik sorunsalı konusunda devlet üniversiteleri öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri*. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Balay, R. (2003). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Sandal Yayıncılık.
- Balcı, A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 75-85.
- Celep, C. (2002). *Sınıf yönetimi ve disiplin*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çiçek, İ., Tanhan, A. & Tanrıverdi, S. (2020). Covid-19 ve eğitim. *Milli Eğitim*, 49(1), 1091-1104.
- Dağlı, A. & Baysal, N. (2011). İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarına ve bunların çözüm yollarına ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 61-78.
- Demir, F. (2013). *Ortaokullarda öğrencilerin disiplinsiz davranışları ve bu davranışların sebepleri (Batman ili Merkez ilçesi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Erdoğan, M., Kurşun, E., Şişman, G. T., Saltan, F., Gök, A. & Yıldız, İ. (2010). Sınıf yönetimi ve sınıf içi disiplin problemleri, nedenleri ve çözüm önerileri üzerine nitel bir araştırma: Bilişim teknolojileri dersi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(2), 853-891.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gökçen, E. (2018). *Sınıf içi disiplini bozan davranışlara yönelik öğretmen görüşleri (Şanlıurfa ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Gökkyer, N. & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 93-106.
- Kaya, İ. (2019). *Öğretmenlerin disiplini sağlama yaklaşımları ile öğrencilerin sınıf iklimi algıları ve öğretimsel muhalefet davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Külekiçi-Akyavuz, E. & Çakın, M. (2020). Covid-19 salgınının eğitime etkisi konusunda okul yöneticilerinin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 723-737.
- Masekoameng, M. C. (2010). *The impact of disciplinary problems on educator morale in secondary schools and implications for management*. (Doctoral dissertation). <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.889.713&rep=rep1&type=pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2. b.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- MEB. (2020, Ekim 8). *Okullarda yüz yüze eğitimde ikinci aşama 12 Ekim Pazartesi günü başlıyor*. <http://www.meb.gov.tr/okullarda-yuz-yuze-egitimde-ikinci-asama-12-ekim-pazartesi-gunu-basliyor/haber/21776/tr> sayfasından erişilmiştir.
- Nezihoğlu, G. Ö. & Sabancı, A. (2010). İlköğretim okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğrencilerin istenmeyen davranışları ve bu davranışlarla başa çıkma yöntemleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 41-53.
- Öge, D. (2015). *Teachers' perceptions of secondary school students' discipline problems and techniques to deal with these problems*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Öz, E. Z. (2012). *Öğretmen, öğrenci ve ailelerin ilköğretim 2. kademedeki gözlenen disiplin problemleri ve baş etmede kullanılan stratejiler ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, İ. E. (2004). Sınıf ortamında istenmeyen davranışlar. Ç. Özdemir & Ş. Erçetin (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (s. 269-295). Ankara: Asil Yayıncılık.

- Öztürk, B. (2016). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (s. 149-192). Ankara: Pegem Akademi.
- Pehlivan, F. (2017). *Ortaokul ve liselerde yaşanan disiplin problemlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. (Doktora tezi). <http://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sahranç, Ü. (2019). Öğrenme psikolojisi ile ilgili temel kavramlar. İ. Yıldırım (Ed.), *Eğitim psikolojisi* içinde (s. 301-331). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (s. 67-89). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- WHO. (2020, October 12). *Q & As on COVID-19 and related health topics*. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/question-and-answers-hub/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19> sayfasından erişilmiştir.
- Yaraş, Z. & Turan, M. (2021). Sınıf yönetimi engeli olarak istenmeyen davranışlar: Kalitatif bir değerlendirme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(58), 573-600.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. (1984). *Case study research: design and methods* (3. b.). California: SAGE Publications. <https://journals.aps.org/prb/abstract/10.1103/PhysRevB.29.6996> sayfasından erişilmiştir.
- Yumuşak, G. & Balcı, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(40), 223-254.

Extended Summary

Educational processes are self-renewing and progressing in accordance with the developing world conditions. The fact that the Covid-19 infection spread not only in a short time and became a threat to the whole world, affecting all countries, but also brought precautions and practices. Along with these measures, a new understanding has developed in education. It is thought that there might be differences in students' undesirable behaviors that occur within the framework of the measures coming to educational environments during the pandemic process. Identifying an effective and productive approach towards undesirable student behaviors and ensuring that this approach is implemented throughout the school will ensure a positive climate within the school, and it will increase the success of the school in academic and social areas at the same time (Öztürk, 2016). For these reasons, the purpose of the research was determined as "Examination of undesirable student behaviors in middle schools that switched to face-to-face education during the pandemic process". In line with this main purpose, answers are sought to the following questions:

1. What are the undesirable student behaviors that teachers encounter during face-to-face educational activities during the pandemic?
2. What are the teachers' views on the change in the undesirable behaviors of the students they encountered during the face-to-face education process they conducted before and after the pandemic?
3. What are the teachers' views on the causes of student misbehavior in their classrooms/schools?
4. What are the teachers' views on coping strategies with undesirable behaviors they encounter?
5. What are the teachers' views on the change in their strategies to cope with undesirable behaviors they used in the face-to-face education process before and after the pandemic?
6. What are the undesirable student behaviors observed in face-to-face educational activities during the pandemic and what are the strategies that teachers apply against these behaviors?

Case study, one of the qualitative research types, was used in the research. In the process of determining the participant group, the following criteria were considered:

- Allowing the use of voice recorders in the research,
- The volunteering of the teachers who make up the study group to participate in the research,
- Supporting the school administration to work,
- The school's status as a "village school" provides five-day education which gives normal face-to-face education under pandemic conditions.

Eighteen teachers participated in the interview held within the scope of the study. In the observation made within the scope of the study, a total of seven classes from four different levels were observed. The total number of students who participated in the observation was 107, and the number of teachers was 7. In addition, students were observed on a total of 6 break times in two different days in the school garden. In the garden observations, two teachers who were on guard duty and the students from all levels whose number is not known precisely were observed.

The data of the study were collected by using the "Interview Form Regarding Student Undesirable Behaviors" and "Observation Form Regarding Student Undesirable Behaviors" prepared by the researchers within the scope of this research. In the study, interviews were conducted with the teachers using a semi-structured form. The observations made are in the type of structured field study. Observations were made by the researchers inside and outside the classroom. The data were

collected by obtaining necessary permissions from teachers, students, and administrators working in Adana in the 2020-2021 academic year. Content analysis was used in the analysis of data obtained from interviews and observations. At the end of this process, themes and codes were reached and analyzed. Instead of the names of the teachers, they were named as "T1", "T2".

In order to increase the credibility of the study, expert opinion was taken, and necessary corrections were made in accordance with their opinions. In order to increase the transferability, the data were described in detail without any interpretation, direct quotations were frequently made, and clear and understandable language was used when the teacher's opinions and observations were explained. In order to increase the consistency, the data were coded by three authors, and the consistency of the codes was calculated using Miles and Huberman's (1994) formula of $\text{agreement/consensus} + \text{disagreement} \times 100$. The encoder reliability coefficient obtained was calculated and found to be 83.16. To increase the confirmability of the research, the interviews and observations were recorded in the computer environment and the results of the analysis were stored in the computer environment.

As a result of the research, the most frequently encountered behaviors that the teachers observed are fighting, speaking without permission, swearing, lack of motivation, and polluting the classroom; they also stated that the undesirable behaviors of not maintaining physical distance and not wearing/taking off masks during the pandemic period were added to these behaviors. It can be said that new undesirable behaviors have emerged due to the pandemic. In addition, swearing, complaining, adaptation problems, absenteeism, lack of motivation, joking, and not obeying the rules increased; it is stated that the behavior of standing up without permission and fighting behavior decreased in this process.

When teachers were asked for their opinions on the causes of undesirable behaviors, it was seen that the most frequently expressed theme was familial. In this theme, the attitude of the parents, the level of family education, and the economic level of the family are expressed. In addition, the participants also expressed reasons such as the geography they live in, the developmental period, and the predisposition to violence. Teachers state that they use the strategies of warning, parent/administrative cooperation, reinforcement, talking with the student, ignoring, making eye contact, and punishing the most frequently in the face of undesirable behaviors. There was a decrease in the strategies of physical proximity, making changes in the course, and coping with place changes that teachers used in face-to-face education before and after the pandemic; they state that there is an increase in the strategies of warning and cooperation with parents.

As a result of the observations, the undesirable behaviors which are seen in the classroom are unauthorized talking, distraction, standing up without permission, fighting, not wearing/taking off

masks, and lack of materials. Outside the classroom, behaviors such as making dangerous moves, fighting, being late for class, not wearing/taking off masks, and not maintaining physical distance were observed. Undesirable behaviors expressed in observations and interviews with teachers are consistent. When the strategies which are used by teachers in the face of undesirable behaviors during the pandemic process are observed, the most frequently used ones are warning, punishment, ignoring, and eye contact in the classroom; and outside the classroom, warning and punishment strategies are used. These observations are consistent with interviews with teachers. Teachers tend to use the strategies that will restrict the contact environment and use more strategies to maintain physical distance such as warning and ignoring. When the interviews and observations are evaluated in general, it is seen that there are changes in undesirable behaviors and strategies to cope with these behaviors during the pandemic process.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmaya birinci yazar %40 oranında, ikinci yazar %25 oranında, üçüncü yazar %20 oranında ve dördüncü yazar %15 oranında katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır. Uzman görüşü kapsamında yardımlarından dolayı Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı Arş. Gör. Ahmet Togay'a teşekkür ederiz.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Çukurova Üniversitesi Etik Kurulunun 07.06.2021 tarih ve E.102097 No'lu onayı ile yürütölmüştür.